

ARA COM ARA

El Fòrum 2004 i el no-res

CARLES HAC MOR

John Cage va escriure la *Conferència sobre no res* el 1959. Aquest text, d'una bellesa immensa, és una peça musical per a veu i per a un sol intèrpret. I comença així: "Sóc aquí i no hi ha res a dir". I gairebé tot seguit, s'hi diu: "No tinc res a dir i ho vaig dient i això és poesia".

Durant uns tres quarts d'hora, aquesta poesia –que no vol dir res i vol no dir res i que converteix aquest no dir res en una obra d'art que és un concert– es va desenvolupant sobre si mateixa, tot aconseguint de no dir res mentre va dient coses que cal dir per no dir res.

Després de la *Conferència sobre no res*, John Cage va escriure la *Conferència sobre alguna cosa*, que s'inicia talment: "Això és una conferència sobre alguna cosa i naturalment també una conferència sobre no res i sobre com alguna cosa i el no-res no s'enfronten pas entre si, sinó que es necessiten mútuament per existir".

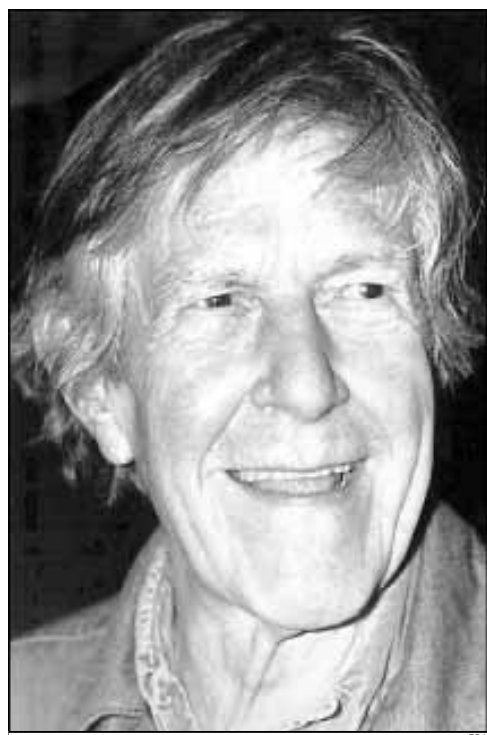
I durant la *Conferència sobre alguna cosa* –tan magnífica com la seva predecessora– anem veient que aquesta cosa a l'entorn de la qual gira la peça musical per a una sola veu és el no-res.

Tant a la primera conferència com a la segona, els silencis hi tenen molta importància. A la segona, però, hi ha dos silencis llarguíssims, que a vegades algun devot de Cage ha fet durar hores senceres. I llavors el públic, després d'observar una bona estona el conferenciant intèrpret quiet i callat,

normalment opta per anar-se'n, tot pensant-se que la conferència s'ha acabat.

I així la conferència o peça musical, després del silenci llarguíssim, continua sense públic, la qual cosa demostra que no cal públic per interpretar les dues peces que ens ocupen.

I bé, la *Conferència sobre no res* va ser estrenada en català l'any passat a Abaixadors 10, un cabaret literari o

El poeta John Cage

café-teatre força interessant i que va durar massa poc. No hi havia gaire gent, a l'estrena, per sort per als assistents, ja que a la *Conferència sobre no res* com menys públic hi ha, millor. L'intèrpret en va ser qui això escriu, que setmanes després va estrenar en català, a casa seva i sense públic, la *Conferència sobre alguna cosa*.

L'experiència d'interpretar una de les dues conferències de John Cage, o totes dues, resulta tan agradablement punyent –i no exagero gens– que és recomanable de no tornar-la a interpretar mai més de la vida, si és que hom no fa un gran esforç per no caure en una delectació que desvirtuaria l'obra, la qual demana una naturalitat absoluta, com la de qui llegeix un diari en un bar.

Posem per cas, un actor no podria interpretar mai aquestes dues conferències, i un músic tampoc. Com més bon actor o bon músic fos l'intèrpret, pitjor ho faria. Només un no-actor que hagi estudiat totes les tècniques existents per no ser actor, és a dir, per no fer impositacions, pot arribar a interpretar amb virtuosisme (és a dir, sense cap virtuosisme) les dues conferències.

La gran notícia, o més ben dit, el gran rumor, sorprenent, el contingut del qual caldria confirmar, és que el plat fort del Fòrum 2004 serà la *Conferència sobre no res*. Encara no se sap qui la interpretarà, tot i que alguns afirmen que serà un altíssim càrrec de la política municipal barcelonina.

I entre aquests alguns, que són dels qui ho saben tot, n'hi ha uns que fan campanya perquè la *Conferència sobre no res* sigui l'únic acte del Fòrum i un esdeveniment íntim, amb ben pocs oïdors, com demana la peça, sense la més mínima espectacularitat, i, és clar, sense que ni tan sols sigui anunciat pels mitjans de comunicació.

ENIGMÍSTICA

Demandar Hu

MÀRIUS SERRA

MariusSerra@verbalia.com

Alguns escrits més o menys enginyosos fan fortuna entre els usuaris del correu electrònic i n'obtenen una aprovació tan general que tothom els reenvia. Solen ser breus i es mouen entre l'acudit picant i la soflama política. La majoria circulen en anglès, gairebé sempre van contra algú i tot sovint ultrapassen les fronteres del políticament correcte. De vegades, però, una nevada de blanca hilaritat no del tot exempta de malícia també ens captiva. Aquest ha estat el cas d'un dels correus més enviats d'aquest hivern: un diàleg ple de malentesos entre George (Bush) i Condi (Condoleezza Rice) al despatx oval. La peça, signada per James Sherman quan el reenviador no ho retalla, parteix de la convicció que Bush és més curt de gambals que un escamarlà, però la manera de mostrar-nos-ho és ben innocent. Tot engega de la seva incapacitat per escatir qui és el nou primer ministre xinès. Aprofitant que en anglès Hu (el nom del nou dirigent xinès) i *who* (qui) sonen igual, el diàleg entra en un carreró circular sense sortida.

La repetició d'un mateix mot en un altre sentit dins d'una frase rep el nom d'antànclasi. Segons el *Diccionari de figures retòriques i altres recursos expressius*, de J.A. Oriol i J. Oriol (Llibres de l'Índex, 1995), l'antànclasi més genuïna és la *reflexio* llatina en forma de diàleg en què cada interlocutor dona al mot un significat o un altre, amb el subsegüent desfermament d'ambigüitat. El text de James Sherman no neix del no-res. És una reescriptura de *Who's on First*, un gag clàssic dels còmics Abbot & Costello, coetanis dels germans Marx, basat exclusivament en l'antànclasi. Un entrenador de beisbol comenta el seu equip, en el qual tots els jugadors tenen noms ambigus: el primer es diu *Who* (qui), el segon és *What* (què), el tercer *I don't know* (no ho sé) i n'hi ha d'altres que es diuen *Today* (avui) o *Tomorrow* (demà). Naturalment, la troca s'embolica a base de bé quan li pregunten "*Who's on First?*" ("Qui juga a la primera base?") i ell respon justament "*Who's on First?*" ("Who juga a la primera base"). L'amabilitat d'Oriol Moliné i Joaquim Puntí m'ha permès localitzar aquest prodigiós gag per a la història de l'humor a: www.phoenix5.org/humor/WhoOnFirstTEXT.html.

Partint d'aquí, Sherman transforma el beisbolista anomenat Who en l'homòfon dirigent xinès Hu. Quan ella informa Bush que "*Hu is the new leader of China*", el president respon que això és justament el que vol saber, ella li diu que ja li ha dit, ell no ho capta i la troca s'embolica inevitablement. L'eficàcia de l'antànclasi es fa encara més palesa quan un indignat Bush interpreta l'educat "*Yes, sir*" ("Sí senyor") de la Rice com "Yassir" i es pensa que li parlen de Yassir Arafat. Quan ella ho nega ell insisteix "*Then who is in China?*" ("Llavors qui = Hu és a la Xina?") i ella interpreta Hu i torna a afirmar "*Yes, sir*" (Yassir). En una espiral còmica imparabile, després dels afers Hu i Yassir, Bush confondrà Kofi (Annan) amb una oferta per prendre café i acabarà per confondre el cognom de la seva mateixa interlocutora (*Rice* = arròs) amb una oferta per prendre arròs amb llet. La quàdruple antànclasi de Shermann millora el text original d'Abbot & Costello perquè ara els noms són reals i el seu funcionament homòfon és perfecte en anglès. Si algun lector vol rebre el text complet, només ha de demanar-ho per correu electrònic posant al cos del missatge *Demandar Hu*.

TEMPS ERA TEMPS

A comarques es llegeix més

VÍCTOR ALBA

Les cases construïdes els darrers anys del franquisme, a Catalunya, aneu a saber per quina mena de porciolisme local, s'enfonsen amb una certa facilitat. La televisió ens porta, de tant en tant, les imatges dels veïns d'una casa ensorrada, que es queixen del que han perdut entre les runes i demanen als bombers que els busquin una caixeta amb joies, uns diners amagats en un calaix. Gairebé sempre hi ha algú que demana que li salvin els llibres o que es lamenta d'haver perdut els llibres.

Cada dia rebo, pel cap baix, tres o quatre invitacions a presentacions de llibres. Totes a Barcelona ciutat. Cap a comarques. I quan hi ha, pel motiu que sigui, autors que signen els seus llibres nous de trinca, sempre és en algun lloc de Barcelona.

Cada setmana publico, en un diari de la comarca on visc, una nota sobre qualsevol tema actual, que acaba amb la recomanació de dos o tres llibres que, de prop o de lluny, s'hi relacionen. Rebo més consultes sobre aquests lli-

bres que no pas sobre aquells que comento a l'AVUI o a revistes barcelonines.

Sembla que els editors no s'han adonat que a les comarques es llegeix més que a Barcelona i als pobles, proporcionalment, més que a les capitals de *província*. No sé si a Castella o a Andalusia o a Astúries passa el mateix. Però a casa nostra el potencial de lectors que hi ha a les comarques no s'ha explorat. A tot estirar, alguna llibreria local organitza una presentació amb signatura, quan el llibre o l'autor té alguna relació amb la comarca. Però no passen d'aquí. He preguntat a diversos llibreters de la meua comarca i tots em contesten el mateix: "Les editorials (o els distribuïdors, sovint) no ens encoratgen, no ens fan les coses fàcils".

Em diuen, també, que entre els compradors comarcals de llibres no hi ha gairebé ningú dels que viuen en segones residències o dels que, des de fa un temps, han traslladat la casa de Barcelona a comarques. Potser perquè les hores al volant, tots sols en el seu automòbil, els prenen el temps que, si

fossin a Barcelona, podrien dedicar a la lectura. És clar que això és una suposició optimista.

Ja sabem, per experiència, que a les llibreries barcelonines els llibres nous només els hi trobareu una o dues setmanes després de la publicació. Se n'editen tants que no hi ha espai per a més, ni a les prestatgeries ni als aparadors. A comarques, en canvi, els llibres es queden més temps i així poden temptar els possibles lectors.

He parlat amb professors d'institut, a la meua comarca. Coincideixen a assenyalar que els seus estudiants llegeixen poc. Però comparant les dades que em donen amb les que rebo dels professors d'instituts barcelonins també s'hi veu que, entre els adolescents de comarques, hi ha una mica més d'interès per la lectura que entre els del *cap i casal*.

Potser que s'ho facin mirar, els distribuïdors i els editors. Hi guanyaran ells i els autors i els lectors de comarques. Ah, sí, i també allò indefinit que en diuen *cultura*, o *cultureta* o *cultura catalana*. Us sembla poc?